

MỘT SỐ THỦ ĐOẠN HOẠT ĐỘNG CỦA TỘI PHẠM LỪA ĐẢO CHIẾM ĐOẠT TÀI SẢN DO NGƯỜI NƯỚC NGOÀI GÂY RA TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI

NGUYỄN VĂN NHẤT*

Bài viết chỉ ra một số thủ đoạn người nước ngoài lừa đảo chiếm đoạt tài sản trên địa bàn Thành phố Hà Nội, làm cơ sở giúp hoạt động điều tra các vụ án nêu trên được thuận lợi và đạt hiệu quả cao.

Từ khóa: Tội phạm lừa đảo chiếm đoạt tài sản, người nước ngoài, Thành phố Hà Nội, Cảnh sát điều tra.

Ngày nhận bài: 09/9/2020; Biên tập xong: 12/9/2020; Duyệt đăng: 15/9/2020.

The paper points out modus operandi of the crime of fraudulent appropriation of property caused by foreigners in the area of Hanoi City that helps with convenient and effective investigation activities of these cases.

Keywords: The crime of fraudulent appropriation of property, foreigners, Hanoi City, investigation activities.

Trong giai đoạn hiện nay, tình hình tội phạm có yếu tố nước ngoài có chiều hướng gia tăng cả về số vụ lẫn tính chất, mức độ nghiêm trọng. Lợi dụng chính sách mở cửa, hội nhập kinh tế quốc tế của Nhà nước có không ít các đối tượng đã xâm nhập vào Việt Nam để hoạt động phạm tội. Các đối tượng núp bóng đầu tư, kinh doanh, thăm thân, du lịch, học tập để hoạt động phạm tội tập trung chủ yếu ở các thành phố lớn, địa phương trọng điểm về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội... Các loại tội phạm do người nước ngoài gây ra cũng rất đa dạng, bao gồm cả tội phạm xâm phạm an ninh quốc gia (ANQG), các loại tội phạm về ma túy, kinh tế, hình sự... Trong đó, tội phạm lừa đảo chiếm đoạt tài sản cũng là một trong những loại tội phạm gây ra thiệt hại lớn về tài sản, gây bức xúc trong quần chúng nhân dân. Là trung tâm chính trị, văn hoá, kinh tế của cả nước, thành phố Hà Nội đang có những bước chuyển mình vượt bậc, hướng tới xây

dựng một Thủ đô hiện đại, phát triển và văn minh. Do vậy, việc phát triển hợp tác quốc tế được đặt ra như một nhân tố quyết định tới sự thành công của cuộc đổi mới.

Với lưu lượng người nước ngoài hàng năm trong thành phố là rất lớn, việc áp dụng các biện pháp phòng ngừa cũng như các hoạt động điều tra khám phá các loại tội phạm do người nước ngoài gây ra, đặc biệt là tội phạm lừa đảo chiếm đoạt tài sản (CĐTS) được đặt ra như một nhiệm vụ cấp thiết, là một khâu quan trọng trong công cuộc xây dựng Thủ đô hiện đại, đảm bảo an ninh trật tự. Theo thống kê của phòng Cảnh sát hình sự (CSHS) Công an thành phố Hà Nội, năm 2019, toàn thành phố xảy ra 4.136 vụ phạm pháp hình sự, giảm 343 vụ so với năm 2018; điều tra khám phá 3.439 vụ, 5.009 đối tượng, đạt tỷ lệ 83,1%. Trong đó, có 71 vụ đặc biệt

* Thượng úy, Phòng Quản lý Học viên, Học viện Cảnh sát nhân dân

ng nghiêm trọng; điều tra khám phá 71 vụ, 100 đối tượng, đạt tỷ lệ 100%. Triệt phá 1.093 băng, nhóm tội phạm hình sự, bắt giữ 2.892 đối tượng. Đặc biệt, Công an thành phố Hà Nội đã tiến hành điều tra, phát hiện, bắt giữ và xử lý hàng chục đối tượng là người nước ngoài có liên quan đến hoạt động lừa đảo CĐTTS bằng các thủ đoạn khác nhau. Hoạt động của các băng, nhóm tội phạm vẫn tiềm ẩn diễn biến phức tạp, đặc biệt là các đối tượng hình sự hoạt động lưu động trên địa bàn thành phố Hà Nội; các băng, nhóm hoạt động dưới nhiều hình thức như: Hoạt động bảo kê, cho vay nặng lãi, đòi nợ thuê, sử dụng công nghệ cao, mạng máy tính, mạng xã hội... để thực hiện các hành vi phạm tội như: Lừa đảo chiếm đoạt tài sản, trộm cắp tài sản, cướp giật tài sản... Qua một số vụ án xảy ra tại địa bàn cho thấy tính chất phức tạp của tội phạm lừa đảo chiếm đoạt tài sản do người nước ngoài gây ra. Chúng cấu kết với nhau thành từng nhóm tội phạm; có sự phân công vai trò, vị trí, nhiệm vụ từng đối tượng và lựa chọn địa bàn để thực hiện hành vi phạm tội, có những đối tượng phạm tội ở một địa bàn nhưng có những đối tượng lại thực hiện hành vi phạm tội ở các địa bàn khác nhau. Đặc biệt, cũng có những đối tượng phạm tội là người nước ngoài hoạt động phạm tội bằng các thủ đoạn sử dụng công nghệ cao để chiếm đoạt tài sản như: Mạng máy tính, mạng viễn thông, mạng internet, hay các trang mạng xã hội... để thực hiện hành vi phạm tội. Sau khi gây án, các đối tượng phạm tội nhanh chóng tẩu thoát khỏi địa bàn hoặc tìm cách tiêu thụ vật chứng ở nhiều địa bàn khác nhau nên công tác điều tra gặp rất nhiều khó khăn. Điều này đã tác động, ảnh hưởng không nhỏ đến tình hình an ninh trật tự, đời sống của nhân dân trên địa bàn thành phố Hà

Nội. Dưới sự chỉ đạo của lãnh đạo Công an thành phố Hà Nội, lực lượng CSHS đã tổ chức và tiến hành nhiều biện pháp đấu tranh, phòng ngừa để ngăn chặn, hạn chế hoạt động của tội phạm lừa đảo CĐTTS do người nước ngoài gây ra trên địa bàn thành phố Hà Nội.

Thực tiễn hoạt động điều tra khám phá các vụ án nói chung cũng như loại tội phạm lừa đảo CĐTTS nói riêng do người nước ngoài gây ra trên địa bàn thành phố Hà Nội cho thấy các cán bộ, chiến sĩ đã tuân thủ đúng quy định của pháp luật Việt Nam, luật pháp quốc tế, đảm bảo đầy đủ quyền và lợi ích hợp pháp của người nước ngoài, đảm bảo hiệu quả điều tra, xử lý tội phạm người nước ngoài. Tuy nhiên, việc áp dụng các hoạt động điều tra đối với người nước ngoài là vấn đề rất nhạy cảm, tác động trực tiếp đến quyền cơ bản của người nước ngoài. Do vậy, cần phải nghiên cứu áp dụng hết sức thận trọng. Khảo sát hoạt động điều tra các vụ án lừa đảo CĐTTS do người nước ngoài gây ra trên địa bàn thành phố Hà Nội trong những năm qua cho thấy, bên cạnh những kết quả đạt được thì vẫn còn những tồn tại, hạn chế cần phải được xem xét, khắc phục như: Chưa thống nhất trong cách hiểu, vận dụng các quy định của pháp luật đối với hoạt động điều tra và đối với người nước ngoài; còn tâm lý ngại đấu tranh với tội phạm người nước ngoài; đội ngũ Điều tra viên còn thiếu cả về số lượng, hạn chế về trình độ pháp luật, nghiệp vụ, ngoại ngữ; công tác thanh tra, kiểm tra hướng dẫn chưa được chú trọng làm cho lực lượng CSHS Công an thành phố Hà Nội thụ lý án lừa đảo chiếm đoạt tài sản do người nước ngoài gây ra còn lúng túng khi tiến hành các hoạt động điều tra đối với loại tội phạm này.

Qua nghiên cứu các vụ án lừa đảo CĐTTS do người nước ngoài gây ra trên địa bàn thành phố Hà Nội cho thấy có nhiều thủ đoạn khác nhau, tùy theo từng khâu, từng ngành, từng lĩnh vực mà tội phạm sử dụng những phương thức thủ đoạn khác nhau để chiếm đoạt tài sản. Một số thủ đoạn điển hình là:

Thứ nhất, đối tượng phạm tội lợi dụng hệ thống thương mại điện tử để phạm tội. Các đối tượng nước ngoài sử dụng công nghệ cao (dùng séc giả, thẻ tín dụng giả, hộ chiếu giả mở tài khoản cá nhân tại các ngân hàng, lấy cắp các thông tin cá nhân của các chủ tài khoản tại nước ngoài...) để thực hiện hành vi lừa đảo, đánh cắp tiền trong tài khoản, chuyển tiền về Việt Nam. Sau đó chúng nhập cảnh sang Việt Nam, đến ngân hàng rút tiền với số lượng lớn.

Thứ hai, một số người nước ngoài thông qua Internet gửi thư điện tử tới một số cá nhân người Việt Nam thông báo rằng những người này đã được trúng thưởng xổ số với số tiền lớn, có khi lên tới hàng trăm nghìn USD. Số tiền thưởng này sẽ được chuyển tới tài khoản của người trúng thưởng. Tuy nhiên, thông báo này cũng nói rõ, nếu muốn nhận thưởng thì người trúng thưởng phải chuyển trước cho công ty xổ số một khoản tiền gọi là "tiền phí vận chuyển" thường bằng khoảng 1/10% số tiền thưởng. Do đánh trúng vào giấc mơ tỷ phú nên một số người nhẹ dạ cả tin đã lập tức gửi tiền phí vận chuyển cho các công ty xổ số dù số tiền không hề nhỏ, có khi lên tới hàng trăm triệu đồng. Tuy nhiên, sau khi tiền đã được chuyển đi rồi thì các công ty xổ số này cũng biến mất trên mạng Internet. Không có giải thưởng nào được trao, cũng chẳng có một công ty xổ số nào bởi đây chỉ là một trò lừa đảo trên mạng. Cũng thủ đoạn

tương tự như trên, nhưng phía bên công ty xổ số yêu cầu người trúng thưởng cung cấp các thông tin cá nhân, số tài khoản cá nhân tại ngân hàng, gửi bản sao giấy tờ như hộ chiếu, bằng lái xe... và đặc biệt phải gửi kèm theo một số tiền dịch vụ khoảng 2.000 USD hoặc EURO vào tài khoản của một người đứng ra trợ giúp bảo lãnh để làm thủ tục nhận giải thưởng. Phần lớn đối tượng nhận được thư điện tử là những người làm việc tại các cơ quan, tổ chức có địa chỉ giao dịch, số điện thoại, số fax, địa chỉ email và số tài khoản ngân hàng.

Thứ ba, người Việt kiều mang quốc tịch nước ngoài trên danh nghĩa về thăm thân nhưng lại tìm cách hoạt động phạm tội. Bằng cách đưa ra các thông tin giả chứng tỏ rằng bản thân hoặc dựa trên các mối quan hệ khác có khả năng đưa người đi lao động, nhập cảnh, du học... sang nước ngoài. Trên thực tế, sau khi đã nhận tiền đối tượng tìm cách bỏ trốn ra nước ngoài nhằm chiếm đoạt tài sản và tránh sự truy tìm của người bị hại cũng như cơ quan bảo vệ pháp luật của Việt Nam.

Thứ tư, đối tượng phạm tội dùng hộ chiếu giả để đi lừa đảo bằng thẻ tín dụng. Chúng sử dụng những chiếc thẻ tín dụng đã qua xử lý bằng công nghệ cao (làm giả), có thể đánh lừa được hệ thống nhận diện để rút tiền tại các máy thanh toán tiền của các ngân hàng để rút tiền trực tiếp hoặc chiếm đoạt hàng đã mua qua việc chuyển khoản ngân hàng.

Thứ năm, người nước ngoài dùng giấy tờ giả để rút tiền ngân hàng. Các đối tượng sử dụng các thông tin cá nhân của một người khác mà bằng cách nào đó chúng đã lấy trộm được, sau đó sử dụng các giấy tờ giả như: hộ chiếu, chứng minh thư nhân dân... để tới ngân hàng đánh lừa các nhân viên ngân hàng rồi rút tiền.

Thứ sáu, người nước ngoài câu kết với các đối tượng là người Việt để đưa người lao động sang làm việc ở nước ngoài, sau đó chúng chiếm đoạt tài sản ở Việt Nam rồi trốn sang nước ngoài.

Thứ bảy, đối tượng lừa đảo dưới danh nghĩa công ty tài chính nước ngoài. Hành vi này được thực hiện thông qua việc đưa vào Việt Nam các séc du lịch giả, do đó gây ảnh hưởng trực tiếp đến hệ thống ngân hàng Việt Nam.

Thông qua giao dịch lừa đảo trên mạng hoặc trực tiếp đến các ngân hàng và doanh nghiệp mời chào vay tiền với lãi suất ưu đãi. Sau khi đối tác Việt Nam cung cấp thông tin cần thiết và đồng ý thực hiện các thủ tục pháp lý theo yêu cầu, đối tượng lừa đảo sẽ gửi séc du lịch giả cho người vay để mang đến ngân hàng đổi thành tiền mặt. Trường hợp ngân hàng không phát hiện được séc giả thì đối tượng lừa đảo sẽ tìm cách thu lại phần lớn số tiền đó. Nếu bị phát hiện, đối tượng lừa đảo sẽ nói với đối tác Việt Nam là đã xóa “code” gốc để đảm bảo an ninh, do đó séc không được chấp nhận cấp phép qua mạng Internet. Đối tác Việt Nam cần chuyển ngay cho họ một số tiền để làm lại các thủ tục cho séc được chấp nhận. Địa chỉ chuyển tiền thường ở các nước châu Phi. Nếu đối tác Việt Nam không tìm hiểu kỹ mà thực hiện theo yêu cầu này thì sẽ bị mất khoản tiền gửi đi.

Thứ tám, thủ đoạn “vay vốn ảo”. Trong lĩnh vực vay vốn để thực hiện dự án, các đối tượng phạm tội đã lợi dụng chính sách mở cửa của nước ta và sự thiếu cảnh giác của một số doanh nghiệp Việt Nam để thực hiện hành vi lừa đảo. Chúng thường tạo dựng vỏ bọc là những nhà đầu tư nước ngoài có tiềm năng về tài chính, mời chào các doanh nghiệp Việt Nam vay vốn ưu đãi với lãi suất thấp hoặc không lãi suất. Tuy nhiên, trước khi

làm thủ tục vay, các doanh nghiệp phải nộp phí tư vấn và sau khi số tiền này đã rơi vào túi của đối tượng phạm tội, chúng lập tức trốn sang nước ngoài.

Thứ chín, các đối tượng người nước ngoài thành lập các công ty ma để ký kết hợp đồng cung cấp hàng hoá cho các công ty ở trong nước, sau đó thực hiện hành vi lừa đảo như nhận tiền nhưng không giao hàng hoặc giao hàng không đảm bảo chất lượng. Chúng thường chào hàng với giá hấp dẫn, sau đó làm giả các loại giấy chứng nhận hàng hoá, giấy tờ tùy thân, thậm chí còn mời đại diện phía đối tác Việt Nam ra nước ngoài xem hàng, giấy tờ. Sau khi lấy được lòng tin và nhận được tiền, chúng không chuyển hàng mà cao chạy xa bay. Một cá nhân ở Hà Nội đã bị băng nhóm tội phạm Tanzania lừa đảo trên 200.000 USD với thủ đoạn này.

Thứ mười, thủ đoạn lừa đảo qua mạng xã hội với số tiền thiệt hại rất lớn do các đối tượng là người Việt Nam câu kết, móc nối với người nước ngoài thực hiện với phương thức, thủ đoạn hoạt động như sau: Đối tượng lừa đảo thông qua các mạng xã hội Facebook, Zalo, Instagram, Whatsapp, Skype, Tagged.com... làm quen, kết bạn, hứa kết hôn và bảo lãnh đi nước ngoài, ngỏ ý gửi tặng quà... có giá trị lớn trong đó có nhiều tiền, vàng... để mua nhà tại Việt Nam, hợp tác làm ăn hoặc ngỏ ý giúp đỡ. Sau đó, chúng cho người đóng giả là nhân viên giao nhận hàng, hải quan, thuế vụ... thông báo thùng quà biếu bị tạm giữ vì trong đó có nhiều ngoại tệ, hàng hóa có giá trị..., thông báo phải nộp thuế, lệ phí để nhận hàng hoặc lo lót. Các đối tượng giả danh này cung cấp cho nạn nhân số tài khoản ngân hàng để nộp tiền, sau đó bọn chúng rút ra để chiếm đoạt tài sản, xóa bỏ những tài khoản trên mạng xã hội rồi bỏ trốn./.